Campsentelles, 16
2013
Centre d'Estudis Santfostencs
Amics de Cabanyes

L'agroecologia al Baix Vallès: productors i cooperatives de consum

Valerio Colado
Xavier Pérez

Introducció

En els darrers anys està augmentant molt entre la gent la necessitat de portar a terme un consum de productes agrícoles naturals i ecològics, i això es reflecteix en el naixement i pervivència d'algunes cooperatives de consum que es nodreixen directament de productors o pagesos agroecològics. L'agroecologia és un moviment que busca una agricultura més sostenible i respectuosa amb el medi ambient i que, entre altres coses, rebutja la utilització de productes químics per a millorar les collites. En aquest article volem mostrar als lectors una selecció d'alguns casos de la nostra comarca que ens ajudaran a comprendre millor aquest fenomen.

Aquestes cooperatives poden estar directament lligades i impulsades per grups de pagesos agroecològics que conreen els seus propis productes i els comercialitzen directament a través dels seus socis o a través de punts de venda. Altres cooperatives estan formades únicament pels consumidors, els quals s'organitzen per buscar els

productes hortícoles en diferents productors o pagesos. En ambdós casos, els socis recullen de forma periòdica (cada setmana o cada dues setmanes normalment) l'anomenada *cistella* en la qual els pagesos posen els productes de temporada (fruita, verdura) que van collint als seus horts i camps. La cistella pot ser tancada (et posen el que hi ha aquella setmana) o oberta (quan el soci o client pot triar els productes hortícoles que s'endurà). Passem seguidament a parlar d'algunes d'aquestes cooperatives i associacions. En primer lloc parlarem de grups productors.

Pagesos de Gallecs (Mollet del Vallès)

Gallecs és un espai rural de 753 hectàrees d'extensió que va ser declarat espai d'interès natural l'any 2009. En aquest espai viuen i treballen uns quants pagesos que es troben organitzats en dues entitats. Per un costat, l'empresa Agroecològica de Gallecs S.A.T. (Societat Agrària de Transformació) i per l'altre l'Associació Agroecològica de Gallecs, una entitat sense ànim de lucre.

La ***SAT Agroecològica de Gallecs*** permet als pagesos preparar i comercialitzar els seus productes agraris. De la SAT depèn l'Agrobotiga de Gallecs i l'obrador a través del qual envasen aquests productes agrícoles. En aquest obrador s'elaboren conserves, melmelades i derivats de la farina, pa i pasta.

Els productes que ofereixen els pagesos de Gallecs són:

-Hortalisses fresques i de temporada (albergínia negra, bleda blanca, bròquil de Santa Teresa, carbassa petita, carbassó blanc, enciam llengua de bou, rave negre, tomàquet cor de bou i de bombeta groc, albergínia blanca, all sec i patata vermella).

-Llegums (mongeta del ganxet, cigró Mesut i llenties pardines).

-Blats antics i altres cereals (espelta, blat Montcada, sègol, civada, blat de Síria).

-Productes transformats i elaborats (pa i farina d'espelta, farina de sègol, farina de blat Montcada, mongeta del ganxet cuita, cigró Mesut cuit i cervesa ecològica de Gallecs).

-Productes per a l'alimentació animal (farratges com l'alfals ecotip Empordà, civada en flor, cereals com l'ordi i lleguminoses en gra: erb).

Tota això es pot comprar a l'Agrobotiga que hi ha a Gallecs mateix (porxos de Can Xambers), situada al costat de l'església romànica, o bé contactant directament amb els productors.

Per la seva banda, ***l'Associació Agroecològica de Gallecs*** (AAG) és una entitat que formen els pagesos i les seves famílies que viuen i treballen a Gallecs. L'objectiu principal de l'associació és portar a terme el desenvolupament rural sostenible per mitjà de l'agricultura ecològica i garantir el relleu generacional dels pagesos de Gallecs. Fou fundada el 2008 i té caràcter divulgatiu, de difusió, sense ànim de lucre.

Els membres d'aquesta associació conreen la terra i els horts de l'espai agrícola de Gallecs (Mollet del Vallès) i posen a la venda els seus productes. En formen part Can Vila, Can Salvi, Can Blanch, Can Jornet, Can Xambers i El Rave Negre, que treballen hortes i camps de cereals. Un dels trets característics d'aquesta associació és la recuperació de les varietats antigues de conreus, la utilització de llavors locals i tradicionals. L'Associació Agroecològica de Gallecs pertany a la comunitat d'aliments Slow Food. Tenen una web: www.aegallecs.cat

El Rave Negre (Gallecs)

Com a exemple d'una unitat pagesa de productors que formen part de l'associació agroecològica de Gallecs, podem esmentar El Rave Negre, explotació agrària formada per dues noies, la Núria i la Joana, que treballen uns horts de Can Salvi i que va entrar en funcionament l'abril de 2008. Aquestes joves pageses porten a terme una interessant experiència d'explotació agrícola seguint els cànons ecològics i comercialitzant també directament els seus productes.

El tractor del Rave Negre. (Foto: El Rave Negre).

Treballant als horts de Can Salvi. (Foto: El Rave Negre).

El Rave Negre és l'única explotació de Gallecs que comercialitza les cistelles ecològiques, les quals es poden obtenir setmanalment als horts de Can Salvi. Cal dir que són dues persones molt ben preparades tècnicament (la Núria és enginyera tècnica agrícola i la Joana geòloga) i que combinen els seus coneixements amb una pràctica agrícola de caire ecològic. Fan visites guiades i tallers per a escolars i adults i porten a terme també el projecte "menjadors escolars ecològics". Formen part de la Xarxeta (Xarxa de Pagesos Agroecològics de Catalunya). Podeu obtenir més informació a: http://ravenegre.wordpress.com

La Kosturica (Canovelles)

Fundada fa uns tretze anys, és una explotació agroecològica que té la seva seu a la masia de Can Marquès, al terme de Canovelles, amb una hectàrea de regadiu on cultiven les verdures i els adobs en verd, a més de 450 m2 d'hivernacles per a conreus més específics i per a planter. També hi tenen uns coberts on guarden les eines i on preparen les cistelles de verdura. Altra finca de conreu que porten es troba al Pla dels Naps (Santa Eulàlia de Ronçana) amb 2,5 hectàrees d'hortalissa.

Les seves cistelles es poden trobar a la mateixa granja de Can Marquès i a cooperatives de consum del Vallès Oriental (Parets, Lliçà d'Amunt i Caldes de Montbui) del Vallès Occidental (Cerdanyola i Ripollet) i de Barcelona

(barris del Carmel, Gràcia, Guinardó) i en una botiga de la Ronda Sant Pau. Comercialitzen unes 140 cistelles de forma periòdica.

La Kosturica és, en definitiva, un projecte agroecològic de producció i consum d'hortalisses que intenta crear una alternativa al model agroalimentari actual. Treballen en base a la relació directa, amb confiança, entre productors i consumidors. Aquest grup productiu forma part de *La Xarxeta* i, de tant en tant, fan jornades de portes obertes per mostrar al públic com treballen i com funcionen. Les webs són:

http://kosturica.blogspot.com

http://kosturica.pagesosagroecologics.com

Salvia (Martorelles)

Salvia és una associació de consum ecològic i de proximitat que es va crear fa uns vuit anys a Martorelles. Salvia significa Salut i Vida Alternativa. Compren la fruita i la verdura a un pagès del Papiol, però també a proveïdors de Cal Valls, BIogra, proveïdors de formatges, pa ecològic i complements dietètics.

S'autodefineixen com "un grup de persones que volem canviar els nostres hàbits de consum per un model agroalimentari bo, net i just que sigui respectuós amb l'entorn i amb els cicles de la natura. Volem fomentar i divulgar el consum d'aliments sans, naturals, ecològics i de proximitat…". En aquesta cooperativa es poden obtenir fruites, verdures i ous ecològics, cereals, farines, llegums, pasta, pa, galetes, envasats, llets i formatges, fruits secs, olis, vinagres, espècies, proteïnes i embotits vegetals, plantes medicinals, oligoelements, comprimits naturals i moltes més coses.

Cada soci encarrega setmanalment les verdures i fruites que vol, sempre i quan estiguin disponibles. És el que es diu caixa oberta. S'autogestionen en tot el procés. Cada divendres dos socis fan de bo-

tiguers i cada setmana canvien de botiguers, de forma que tothom faci de botiguer. S'estructuren i funcionen per comissions: comptabilitat, compres, calendari, botiguers i infraestructura. Per al manteniment del local abonen una quota trimestral i una quota en el moment de la inscripció.

També organitzen xerrades i tallers sobre alimentació, salut, ecologia i altres temes de tipus alternatiu. Tenen la seu al carrer de l'Horta, 5 de Martorelles (antigues escoles de Can Carrencà). La web és: https://sites.google.com/site/salviamartorelles

Altermercat (Mollet del Vallès)

Aquesta entitat és una cooperativa de consum i serveis que té com un dels seus principals objectius generar un model de relacions comercials, basat en la solidaritat, l'autogestió, el compromís amb el medi ambient i la justícia social, facilitant la relació entre consumidors, productors i entitats de l'economia social i solidària.

Altermercat vol impulsar un mercat que potenciï totes les seves fases: producció, finançament, distribució, comerç i consum al servei del desenvolupament personal i comunitari, dins d'un esperit i un marc de participació autogestionat.

Aquesta entitat funciona de manera assembleària a través de diverses comissions de treball com les d'ètica i criteris, relacions externes, comunicació i logística. Es regeix per una coordinadora o consell rector i per l'assemblea general de socis.

Els seus productes es poden adquirir a través de la botiga virtual (web, que és la eina preferent) o a la mateixa seu on també hi ha botiga, situada al carrer Àngel Guimerà, 5 de Mollet del Vallès.

Altermercat dóna suport a projectes alternatius com la Xarxa d'Economia Solidària, Som Energia, Coop-57, Arç Intercooperació i Col·lectiu Ronda. El web d'Altermercat és: http://www.altermercat.cat

Agraïments:

Marta Garcia Bragado (Associació Agroecològica de Gallecs)
Núria Gascón i Joana Aumedes (El Rave Negre, Gallecs)
Consorci de l'Espai Natural de Gallecs
Anna Font, Josep Pérez i Sandra Sinués (Salvia, Martorelles)
Paco Hernández (Altermercat, Mollet del Vallès)
Víctor (La Kosturica, Canovelles)

Documentació consultada:

Tríptics i fulletons d'Altermercat, Salvia, La Kosturica; webs de les mateixes entitats i de l'Associació Agroecològica de Gallecs.